

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.46>

УДК 339.9.012:330.42

*В. Г. Лежєськова,
к. е. н, доцент, доцент кафедри світової економіки,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4253-6885>*

ІНСТРУМЕНТИ ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВИХ СПОРІВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ АСИМЕТРІЇ СТОРІН

*V. Lezhepokova,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of World Economy,
State University of Trade and Economics*

TOOLS FOR RESOLVING INTERNATIONAL TRADE DISPUTES IN CONDITIONS OF ECONOMIC ASYMMETRY OF THE PARTIES

В статті обґрунтовано, що передумовою виваженого та об'єктивного розв'язання торговельно-економічних конфліктів в умовах асиметричності їх учасників є розуміння специфіки застосування інструментів вирішення міжнародних торгових спорів. Аналіз динаміки запитів на консультації СОТ підтверджує її негативну тенденцію, зумовлену, насамперед, блокуванням Сполученими Штатами роботи Апеляційного органу СОТ. Здійснено аналіз переваг та ризиків використання

механізму врегулювання торговельних суперечок СОТ та міжнародного комерційного арбітражу як інструментів вирішення міжнародних торгових спорів в умовах економічної асиметрії сторін. Надано порівняльну характеристику ефективності інструментів вирішення торгових спорів асиметричних партнерів. Показано, що в умовах системної кризи глобальних торговельних регуляторів (в першу чергу СОТ) для суб'єктів міжнародних відносин актуалізується використання альтернативних механізмів вирішення спорів, одним з яких є міжнародний комерційний арбітраж.

Effective counteraction to trade discrimination involves the use of tools capable of ensuring impartial resolution of trade and economic conflicts between asymmetric partners—both between countries and individual economic entities. The article substantiates that a prerequisite for balanced and objective resolution of trade and economic conflicts under conditions of asymmetry among participants is understanding the specifics of applying tools for resolving international trade disputes. Based on an analysis of the dynamics of WTO consultation requests, its negative trend is confirmed, primarily driven by the blocking of the WTO Appellate Body's work by the United States.

The essence, key characteristics, and procedure of international commercial arbitration are examined. The advantages and risks of using the WTO dispute settlement mechanism and international commercial arbitration as tools for resolving international trade disputes under economic asymmetry are analyzed. A comparative assessment of the effectiveness of tools for resolving trade disputes among asymmetric partners is provided. It is shown that in the context of a systemic crisis of global trade regulators (primarily the WTO), the use of alternative dispute resolution mechanisms, such as international commercial arbitration, is becoming increasingly relevant for international actors. Additional advantages of arbitration include its availability not only to states but also to companies and private individuals, enhancing its effectiveness in terms of accessibility for various participants in international relations. Furthermore, the

international commercial arbitration procedure minimizes the risks of potential discrimination by a stronger partner, as it is based on unambiguous provisions of concluded contracts and agreements. Prospects for further research lie in a detailed assessment of the advantages and risks of using international commercial arbitration in conditions of economic asymmetry between parties, considering their status (state, company, private individual) and providing recommendations to minimize the risks of discrimination by the stronger party in commercial agreements.

Ключові слова: міжнародні торгові спори, економічна асиметрія, зовнішня торгівля, механізм врегулювання суперечок СОТ, міжнародний комерційний арбітраж, преференційні угоди.

Keywords: international trade disputes, economic asymmetry, foreign trade, WTO dispute settlement mechanism, international commercial arbitration, preferential agreements.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Активізація та стрімке поширення тенденцій протекціонізму та антиглобалізму у зовнішній політиці держав призводить до суттєвої трансформації умов міжнародної торгівлі. На тлі прагнення суб'єктів міжнародної торгівлі відстояти свої національні інтереси навіть за рахунок дискримінації торговельних партнерів підвищується конфліктність міждержавних економічних відносин, що особливо позначається на економічно слабких країнах. Можливості більш потужних міжнародних акторів на глобальному рівні лобіювати свої інтереси призводить до укладання квазіоптимальних торговельних угод та нав'язування несприятливих умов співпраці менш розвиненим країнам. Ефективна протидія торговельній дискримінації передбачає використання інструментів, які здатні забезпечити неупереджене врегулювання торговельно-економічних конфліктів між асиметричними партнерами – як

між країнами, так й окремими господарюючими суб'єктами. Основними інструментами такого врегулювання, розгляду яких присвячена стаття, є механізм врегулювання торговельних суперечок Світової організації торгівлі та міжнародний комерційний арбітраж. Розуміння сутності, відмінностей та специфіки застосування цих інструментів створює передумови для виваженого та об'єктивного вирішення торговельно-економічних конфліктів в умовах асиметричності їх учасників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність та особливості використання інструментів вирішення міжнародних торговельних спорів є предметом дослідження як вітчизняних [1-6], так й закордонних [7-9] науковців, аналітиків та експертів. В своїх роботах автори підкреслюють необхідність забезпечення неупередженості та об'єктивності процедур вирішення міжнародних торгових спорів з метою нівелювання впливу сторонніх факторів, до яких слід віднести і асиметрію торговельних партнерів. Так, в роботі [1] засвідчено, що надійність механізму вирішення спорів у рамках СОТ є результатом його еволюційного вдосконалення, а його використання дозволяє мінімізувати вплив політичних чинників на міжнародну торгівлю, що опосередковано свідчить про можливість уникнення дискримінації у торговельних відносинах асиметричних партнерів. Л. Тихончук [2] акцентує увагу на важливості використання Україною процесуальних механізмів СОТ з врегулювання міжнародних торгових спорів. Значущість імплементації та процедур СОТ у вітчизняну практику зумовлюється високими загрозами для вітчизняних товаровиробників в умовах відкритості міжнародних ринків, та є прямим наслідком асиметричності економічного потенціалу України відносно ключових торговельних партнерів (в першу чергу - ЄС). Зазначимо, що блокування у 2017 році з боку США роботи Апеляційного органу СОТ, який є ключовим інструментом системи врегулювання суперечок, призвело до розуміння кризи організації та висвітлило необхідність адаптації її

механізмів до сучасних викликів, зокрема – асиметрія розвитку національних економік та регіонів [7, 8, 9].

Розглядаючи сутність міжнародного комерційного арбітражу, науковці наголошують на необхідності забезпечення його «наднаціонального» характеру як умови результативності процедури вирішення міжнародних торгових спорів та автономії від державних законів сторін [3, с. 274]. Автори [4] підкреслюють проблематичність використання комерційного арбітражу у випадку, якщо комерційні контрагенти є суб'єктами різних держав, що перебувають у стані гібридної війни – адже за таких умов створюються підстави для порушення більш сильною стороною своїх зобов'язань в торговельній угоді.

Сутність міжнародного комерційного арбітражу та механізму врегулювання торговельних суперечок СОТ розглянуто в попередніх роботах автора [5, 6]. Зокрема, в роботі [5] було обґрунтовано провідну роль механізму врегулювання суперечок СОТ у запобіганні ескалації міжнародних торговельно-економічних конфліктів, та на підставі аналізу щорічної структури вирішення торговельних суперечок у 1995-2018 рр. підтверджено дієвість цього механізму як інструменту глобальної торгівлі. Розгляд сутності та особливостей застосування міжнародного комерційного арбітражу [6] дозволив автору систематизувати його переваги як інструменту вирішення суперечливих ситуацій у сфері зовнішньоторговельних відносин.

Формулювання цілей статті. В умовах посилення глобальних дисбалансів економічного розвитку необхідним є акцентування уваги на перевагах та ризиках використання обох інструментів для вирішення міжнародних торгових спорів асиметричних партнерів. Відповідно, **метою статті** є аналіз переваг та ризиків використання інструментів вирішення міжнародних торгових спорів в умовах економічної асиметрії сторін.

Виклад основного дослідження. Врегулювання суперечок є важливим засобом гарантування виконання членами СОТ зобов'язань, які були прийняті під час торгових переговорів завдяки дотриманню визначеної

процедури. Механізм вирішення суперечок СОТ залишається однією з фундаментальних основ багатосторонньої торговельної системи. З моменту набуття чинності СОТ 1 січня 1995 року та 31 грудня 2023 року членам СОТ було надіслано загалом 621 запит на консультації (рис. 1). Втім, як видно з рисунку, починаючи з 2020 року кількість запитів на консультації СОТ різко зменшилась – з 38 у 2018 році до 6 у 2023 році. Негативна динаміка запитів зумовлюється сукупністю деструктивних факторів та подій, в першу чергу – блокуванням адміністрацією президента США Д. Трампа роботи Апеляційного органу СОТ шляхом відмови погоджувати призначення його нових членів. Відсутність функціонування Апеляційного органу після 2019 року призвела до зменшення мотивації країн-членів СОТ подавати запити на консультації, адже можливість їх вирішення через апеляцію залишається невизначеною.

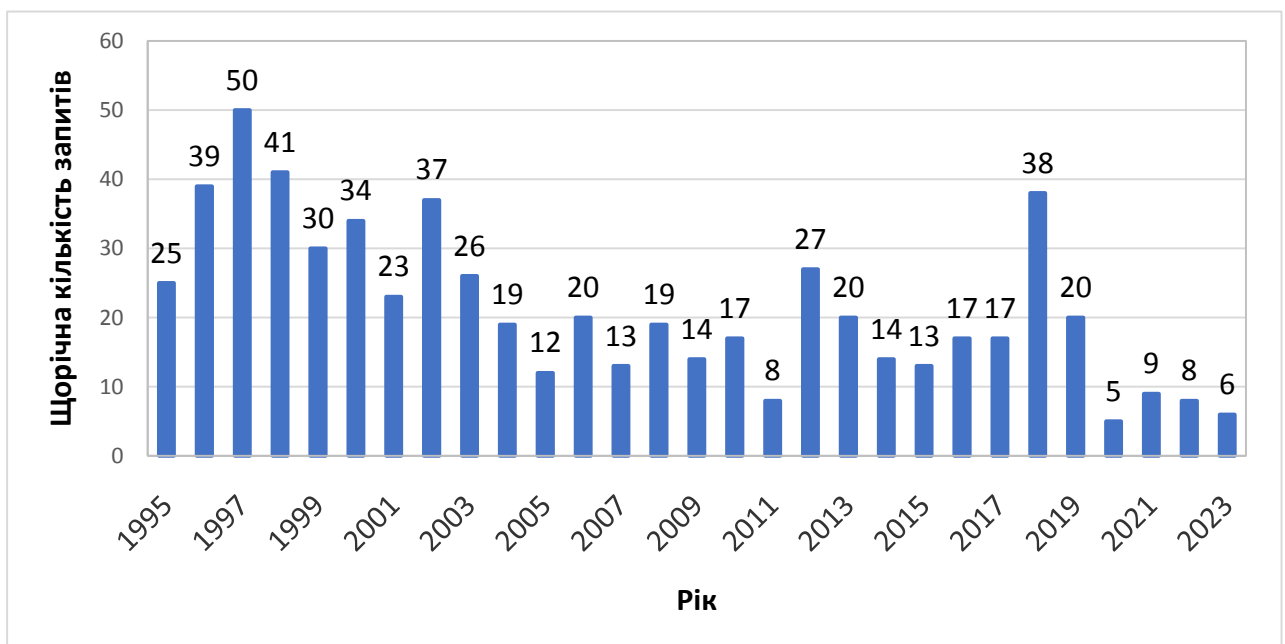

Рис. 1. Динаміка запитів щодо консультацій СОТ у 1995-2023 рр.

Джерело: складено за даними [10].

Додатковими факторами, що негативно вплинули на динаміку запитів, послуговували: пандемія COVID-19, яка призвела до масштабних збоїв у світовій торгівлі; зростання геополітичної напруженості та поширення

політики санкцій заходів у відносинах провідних країн світу; переорієнтація країн на двосторонні переговори при укладанні преференційних угод; активне використання торговельними партнерами альтернативних механізмів врегулювання торгових спорів. Зазначимо, що з метою мінімізації негативних наслідків блокування Апеляційного органу СОТ у 2020 році запроваджено тимчасовий механізм Multi-Party Interim Appeal Arbitration Arrangement (MPIA) [11]. Його створення пояснюється прагненням зберегти ефективність заснованої на загальних правилах торговельної системи та забезпечити членам СОТ безперебійного доступу до процедури оскарження для врегулювання спорів. Наразі до MPIA як альтернативної системи вирішення спорів долучено 16 членів СОТ з можливістю безперешкодного розширення кількості учасників. Тим не менш, невизначеність щодо перспектив регулювання глобальної торговельної системи, яка лише посилюється в умовах обрання Д. Трампа на другий президентський термін, актуалізує використання альтернативних механізмів вирішення спорів, одним з яких є міжнародний комерційний арбітраж. Терміном "міжнародний комерційний арбітраж" позначають три взаємопов'язаних поняття, які відображують різні аспекти цього явища (рис. 2).

1. Орган, завданням якого є вирішення міжнародних комерційних спорів. Міжнародні комерційні арбітражі як юрисдикційні органи характеризуються такими ознаками: вони не є державними органами і держава не бере участі у їх формуванні та фінансуванні; держава регулює лише загальні засади діяльності третейських судів; компетенція третейського суду заснована на угоді сторін в межах, що встановлені державою; зокрема сторони можуть визначати персональний склад суддів та процедуру, згідно з якою здійснюватиметься розгляд; третейські суди не пов'язані процесуальними нормами, що існують в державі, проте вони повинні дотримуватися загальних принципів відправлення правосуддя, що розглядаються як елементи публічного порядку певної країни (рівність та

змагальність сторін тощо); рішення третейських судів є остаточними і не можуть переглядатися по суті.

Рис. 2. Характеристики міжнародного комерційного арбітражу

Джерело: [6].

2. Процедура (механізм, порядок) вирішення спорів. Щодо процедури вирішення спору арбітраж (арбітражний розгляд) можна розуміти як процес, що здійснюється арбітражним органом відповідно до правил, встановлених самим арбітражем, чи погоджених сторонами, або ж передбачених законом. Цей процес характеризується такими ознаками: спір вирішується третьою неупередженою особою (особами) – арбітром, яка не є представниками судової влади відповідної держави; повноваження арбітрів ґрунтуються на угоді сторін; арбітражна угода має своїм наслідком виключення компетенції державних судів щодо цієї справи; спори, що передаються на розгляд арбітражу, можуть мати фактичну, правову або змішану природу; розгляд справи відбувається на основі права і закінчується винесенням арбітражного рішення, що є остаточним та обов'язковим для сторін.

3. Конкретний склад арбітражу, що вирішує певний спір. В розумінні арбітражу як третейського складу, арбітраж – це особи (особа), обрані або призначені у встановленому сторонами або законом порядку, що розглядають і вирішують переданий на їх розгляд конкретний спір і які повноважені ухвалити рішення, що має для сторін, як правило, обов'язковий характер. Як різновид третейського суду, міжнародний арбітраж характеризується наявністю у спорі, що вирішується, іноземних сторін або принаймні сторін "з іноземним елементом" – наприклад, іноземних інвестицій у спільному підприємстві або іншого іноземного (міжнародного) елемента.

Отже, міжнародний комерційний арбітраж (МКА) та механізм врегулювання суперечок СОТ є двома важливими інструментами вирішення міжнародних торгових спорів, що мають як спільні риси, так й суттєві відмінності (табл. 1). Щодо спільних рис, до них вочевидь належать: спрямованість на неупереджене та ефективне врегулювання спорів (навіть за умов асиметричності сторін за рівнем могутності та впливовості у міжнародних відносинах); залучення незалежних кваліфікованих осіб (експертів або арбітрів) для прийняття рішення; дотримання чітких

процесуальних правил, визначених процедур та встановлених термінів. Результати систематизації відмінності між цими інструментами вирішення міжнародних торгових спорів (табл. 1) свідчать, що принципові відмінності (за виключенням процедурних та нормативних) стосуються обов'язковості або добровільності виконання (відповідно механізм СОТ та МКА) та суб'єктів спору – лише держави (механізм СОТ) або також приватні особи та компанії (МКА). Також важливими відмінностями є можливість / неможливість апеляції та публічність / конфіденційність (відповідно механізм СОТ та МКА). Можна зробити висновок, що міжнародний комерційний арбітраж є більш гнучким та варіативним інструментом вирішення торгових спорів – як з точки зору учасників (держави, компанії, приватні особи), так й з точки зору його конфіденційності та спрямованості на захист бізнес-інтересів сторін в рамках укладених договорів й контрактів.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика інструментів вирішення міжнародних торгових спорів

Критерій порівняння	Механізм врегулювання суперечок СОТ	Міжнародний комерційний арбітраж
Сторони спору	Суверенні держави	Приватні особи, компанії та держави
Правове підґрунтя	Нормативна база СОТ	Комерційні контракти, міжнародні договори
Обов'язковість участі	Обов'язкова для держав-членів СОТ	Добровільна за згодою сторін
Фінальна інстанція	Апеляційний орган СОТ	Арбітражна комісія (трибунал)
Інструменти примусу до виконання	Санкції (компенсації та контрзаходи)	Національні суди згідно Нью-Йоркської конвенції 1958 р.
Процедура апеляції	Звернення до Апеляційного органу СОТ	Зазвичай не передбачена
Термін розгляду	Регламентований СОТ	За домовленістю сторін
Конфіденційність	Публічна процедура з опублікуванням рішень	Конфіденційний процес
Мета використання	Збереження стабільності глобальної системи торгівлі	Дотримання зобов'язань сторонами контракту

Джерело: сформовано автором.

Повертаючись до проблематики вирішення міжнародних торгових спорів асиметричних сторін, зазначимо, що особливого значення прозорість

та неупередженість процедури й результатів урегулювання має саме в цьому випадку. Адже у торговельних конфліктах між асиметричними партнерами (наприклад, великою розвинутою економікою і менш розвинутою країною) слабкіша сторона часто має обмежені ресурси для захисту своїх інтересів. Механізми СОТ та міжнародного комерційного арбітражу забезпечують доступ до структурованих процедур, які сприяють справедливому вирішенню суперечок незалежно від економічного впливу учасників. Перевагою механізму СОТ в даному контексті є його прозорість, що дає можливість слабкій стороні краще оцінювати шанси на успішне вирішення конфлікту. А накопичення статистичної бази про власну участь в процедурах СОТ, як і наявність у відкритому доступі інформації про досвід інших країн, дозволяє державі зі слабким економічним потенціалом тверезо оцінювати свої шанси на успішне розв'язання суперечки. Також використання інструментів вирішення торговельних конфліктів забезпечує економічно слабким країнам захист від домінування більш потужних в політичному та економічному сенсі акторів глобальної системи, мінімізуючи можливість торговельної дискримінації та нав'язування субоптимальних умов співробітництва.

В цілому, ефективність використання того або іншого інструмента вирішення міжнародних торгових спорів асиметричних сторін має певну специфіку, узагальнену в табл. 2. Як бачимо, можливість використання процедури МКА не лише державами, але й компаніями та приватними особами збільшує його ефективність з точки зору доступності для різних суб'єктів міжнародних відносин, а необхідність наслідування положенням контракту теоретично забезпечує більш гарантовану неупередженість порівняно з механізмом СОТ.

**Таблиця 2. Порівняльна характеристика ефективності інструментів
вирішення міжнародних торгових спорів асиметричних сторін**

Критерій порівняння	Механізм врегулювання суперечок СОТ	Міжнародний комерційний арбітраж
Доступність	Висока для країн-членів СОТ	Висока компаній та приватних суб'єктів
Неупередженість	Висока, але присутній суб'єктивний чинник (експерти)	Висока, оскільки базується на положеннях договорів / контрактів
Гарантії захисту слабкої сторони	Обмежені через потенційну неефективність санкцій	Помірні через можливість маніпулювання сильною стороною термінами та витратами
Рівність умов	Формально гарантована процедурами СОТ	Залежить від умов договору (контракту)
Виконання рішень	Може ускладнюватися сильною стороною	Може ускладнюватися сильною стороною

Джерело: сформовано автором.

Ключовим аспектом, який визначає ефективність інструментів вирішення міжнародних торгових спорів між асиметричними сторонами, на нашу думку, є потенційна можливість дискримінації з боку більш сильного учасника процедури, а також наявність простору для невиконання ним рішень. Обидва ці ризики мінімізуються процедурою міжнародного комерційного арбітражу, метою якої є захист бізнес-інтересів партнерів згідно визначених контрактних домовленостей. Водночас, метою використання механізму врегулювання суперечок СОТ є збереження стабільності глобальної системи торгівлі, яка зазнає все більш викликів в умовах інтенсифікації геополітичних протистоянь сьогодення. Блокування роботи Апеляційного органу СОТ з боку США переконливо свідчить, що «сила права» у міжнародних економічних відносинах поступається «праву сили». Напруженість воєнно-політичної ситуації у світі може призвести до системної кризи функціонування глобальних регуляторів торгівлі в умовах, коли основними інструментами зовнішньоторговельної політики держав стають не взаємні преференції, а санкції та торговельні бар'єри.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.
Використання механізмів врегулювання суперечок СОТ та міжнародного

комерційного арбітражу є важливим інструментом для забезпечення рівноправності, прозорості та стабільності у вирішенні торговельних конфліктів між асиметричними партнерами. Це сприяє розвитку глобальної торгівлі, захисту інтересів менш розвинених країн та забезпеченню передбачуваності у міжнародних економічних відносинах. Для економічно слабких країн розглянуті механізми вирішення міжнародних торгових спорів є важливими інструментами забезпечення справедливих правил торгівлі, захисту їхніх інтересів та сприяння довгостроковому економічному розвитку в умовах глобальної конкуренції. В умовах системної кризи глобальних торговельних регуляторів (в першу чергу СОТ) для суб'єктів міжнародних відносин актуалізується використання альтернативних механізмів вирішення спорів, одним з яких є міжнародний комерційний арбітраж. Перспективи подальших досліджень полягатимуть в детальній оцінці переваг та ризиків використання міжнародного комерційного арбітражу в умовах економічної асиметрії сторін з урахуванням їх статусу (держава, компанія, приватна особа) та наданні рекомендацій щодо мінімізації ризиків дискримінації з боку більш сильної сторони комерційної угоди.

Література

1. Остапенко Ю.І. Механізм розгляду спорів у рамках СОТ (основні аспекти). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 300-303.
2. Тихончук Л.Х. Особливості імплементації міжнародних стандартів врегулювання міжнародних торгових спорів України на основі процесуальних механізмів СОТ. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 2. С. 91-96.
3. Дишкантюк Ю.І. Міжнародний комерційний арбітраж як ефективний механізм врегулювання спорів з іноземним елементом. Всеукраїнська науково-практична конференція «Рекодифікація цивільного законодавства і розвиток альтернативних способів вирішення спорів», 15 травня 2020 р., Одеса, Україна. С. 272-276.
4. Honcharenko O., Bakalinska O., Belianevych O., Bevez S., Chernenko O. International Commercial Arbitration as a Modern Self-regulation Tool in

Hybrid War. ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA. No 3(68). 2022. PP. 123-138.

5. Калюжна Н.Г., Лежєпєкова В.Г. Механізм урегулювання суперечок СОТ. *Зовнішня торгівля: Економіка, фінанси, право*. 2019. № 4 (105). С. 5-16.

6. Lezhepokova V. International commercial arbitration as an instrument for the protection of national economic interests. International Scientific Conference "Science and Society", March 29th, 2019, Namur, Belgium. PP. 23-26. [In: "Science and society": Collection of scientific articles. Fadette editions, Namur, Belgium. 2019. 139 p.

7. Chang-fa Lo, Junji Nakagawa, Tsai-fang Chen. The Appellate Body of the WTO and Its Reform. Singapore: Springer-Verlag, 2020. 359 P.

8. Gonzalez Anabel, Jung Euijin Developing Countries Can Help Restore the WTO's Dispute Settlement System. Policy Brief. Washington, D.C.: Peterson Institute for International Economics, 2020. URL: <https://www.piie.com/sites/default/files/documents/pb20-1.pdf>

9. Schneider-Petsinger Marianne Reforming the World Trade Organization. Prospects for Transatlantic Cooperation and the Global Trade System. London: Chatam House, 2022. URL: <https://www.chathamhouse.org/2020/09/reforming-world-trade-organization/04-dispute-settlement-crisis>

10. Annual Report 2024. World Trade Organization. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/ar24_e.pdf

11. Multi-Party Interim Appeal Arbitration Arrangement (MPIA). Geneva Trade Platform. URL: https://wtoplurilaterals.info/plural_initiative/the-mpia/

References

1. Ostapenko, Yu.I. (2022), "Mechanism of dispute settlement within the WTO (main aspects)", *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, vol. 11, pp. 300-303.

2. Tykhonchuk, L.Kh. (2018), "Features of implementing international standards for resolving international trade disputes in Ukraine based on WTO procedural mechanisms", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 91-96.

3. Dyshkantiuk, Yu.I. (2020), "International commercial arbitration as an effective mechanism for resolving disputes with a foreign element",

Rekodyfikatsiia tsyvilnoho zakonodavstva i rozvytok alternatyvnykh sposobiv vyrishennia sporiv [Re-codification of Civil Legislation and the Development of Alternative Dispute Resolution Methods], Odessa, Ukraine, 15 May, pp. 272-276.

4. Honcharenko, O., Bakalinska, O., Belianevych, O., Bevz, S., and Chernenko, O. (2022), "International Commercial Arbitration as a Modern Self-regulation Tool in Hybrid War", *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica*, vol. 3(68), pp. 123-138.

5. Kalyuzhna, N.H. and Lezhepokova, V.H. (2019), "Mechanism for resolving WTO disputes", *Zovnishnia torhivlia: Ekonomika, finansy, pravo*, vol. 4(105), pp. 5-16.

6. Lezhepokova, V. (2019), "International commercial arbitration as an instrument for the protection of national economic interests", *Science and Society: Collection of Scientific Articles*, Fadette editions, Namur, Belgium, pp. 23-26.

7. Lo, Chang-fa, Nakagawa, Junji, and Chen, Tsai-fang (2020), *The Appellate Body of the WTO and Its Reform*, Springer-Verlag, Singapore.

8. Gonzalez, Anabel, and Jung, Euijin (2020), "Developing Countries Can Help Restore the WTO's Dispute Settlement System", Policy Brief, Peterson Institute for International Economics, Washington, D.C., available at: <https://www.piie.com/sites/default/files/documents/pb20-1.pdf> (Accessed 10 Jan. 2025).

9. Schneider-Petsinger, Marianne (2022), "Reforming the World Trade Organization. Prospects for Transatlantic Cooperation and the Global Trade System", Chatham House, London, available at: <https://www.chathamhouse.org/2020/09/reforming-world-trade-organization/04-dispute-settlement-crisis> (Accessed 10 Jan. 2025).

10. World Trade Organization (2024), "Annual Report 2024", available at: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/ar24_e.pdf (Accessed 10 Jan. 2025).

11. Geneva Trade Platform (n.d.), "Multi-Party Interim Appeal Arbitration Arrangement (MPIA)", available at: https://wtoplurilaterals.info/plural_initiative/the-mpia/ (Accessed 10 Jan. 2025).

Стаття надійшла до редакції 21.01.2025 р.